

501

"SCÉAL MHAC a RÍOGH"

(Tógtha síos ag Liam Mac Meanman, Móinín, Clochan,
Leithbhearr, Tír Chonaill, 6 bhéal-aithris Neddy
uf Loghe, 30 bliadhna, Leitirchoilleadh, Tír Chonaill.)

(MS. 171. pp. 50—56.)

A 616:25

"Scéal Mhac a Ríogh"

Bhí bean in am amháin agus bhí nighean aici agus bhí sí an-olc ag obair; ní dhearn sí dadaidh chor a bith. Thóg sí suas í agus níor leig sí duithe dadaidh dhéanú cheudamhair agus fuair sí sa deireadh agus ní dhéanfad sí dadaidh.

Lá amháin thúsaigh sí uirthi dá bualadh agus bhuail sí an-rud uirthi. Bhí mac a ríogh gul thart. Fuair mac a ríogh 'steach "Goide'n fáth" arsa mac a ríogh, "Bhfuil tú bualadh na giorraighe"? "Tá" ar sise "Tá sí marbh 'g obair. T'eagla orm go muirfidh sí í fhín"

"Oh my oh" ar seisean" "Sin a seórt cailín ata dhith ar mo mháthair agus bheife me liom í ar feudh tunail, agus ma thaitnigheann sí liom posfaidh mé í— ma thaitnigheann sí le mo máthair".

Thug leis a cailín agus thug isteach í ag an tsean-bhárrioghan agus d'innis dó fán oibridhe mhaith abhí sa chailín

"Oh b'fheidir" arsa'n sean-bhárrioghan "Nac bhfuil sí ach a leigint uirthi, nach bhfuil maith ar bith innti ach bheirfe me"— thug a tsean-bhárrioghan— fuair sí a suipear an oiche sin agus ar maidin lá'r na mhárach thug a tsean-bhárrioghan isteach barrach chuici da sniomh.

A 616:26

2.

Thug sí 'steach barrach chuici agus ní rabh sí ábalta an bhít do sníomh. Shuidhe sí annsin ag iarraidh bheith sníomh agus chuiread sí thart a rotha agus ní rabh sí ábalta thúsaigh sí chaoineadh sa deireadh. Smaotigh sí nuair a ba chóir duith bheith— nuair a ba choir duith oibriú nar oibir sí— thúsaigh sí chaoineadh— ag caoineadh; sa deireadh thenaic— mhoitigh sí tarman ag an daras agus thenaic — thenaic bean isteach a rabh láimh mhór uirthi. Bhí láimh uirthi bhí comh mór le dhá láimh "My oh" ars'an bhean "Goide'n fath bhfuil tú caoineadh"? "Oh" ar sise "Seo" ar sise "Barrach at' ugam le sníomh agus níl mé ábalta a shníomh" "Well ma bheir tú cuireadh na bainse damhsa" arsa'n tsean-chailleach "Sníomhfaidh mise duit e" "Bheirfidh cinnte" ar sise. Thúsaigh'n tsean-chailleach agus shníomh sí'n barrach agus ní rabh se tonch go rabh se snighte aici. Nuair a bhí se snighte aici, d'imith sí annsin. Dúirt se—dúirt sise leihí.—thúsaigh sise annsin agus chior sí a cionn nuair a d'imigh'n sean-chailleach agus bhí sí fittailte 'mach ag teacht isteach do'n bhárrioghan agus gan dadaidh le déanú aici. "Oh my oh" arsa'n bhárrioghan adeir sí

A 616:27

3.

"Well" ar sise

Thug amach í annsin. Bhí an suipear ocu agus bhí siad 'na — damhsa agus suipear bhréugh ocu go maidin. Nuair a bhí'n suipear thart achan rud 'a a damhsa ann duirt a tsean-bhárrioghan ar maidin lár'r na mhárach

"Well caithfe tú" ar sise ar maidin lár'r na mhárach "A snáth seo shníomh tú caithfe tú é fhighedaracht"

Thug isteach ar maidin lár'r na mhárach í agus 'steach an áit a rabh seól agus chuir a fhighedaracht í agus fhighedaracht —'g iarraidh bheith fighedaracht agus ní rabh sí ábalta agus thúsaigh sí caoineadh. Nuair abhí sí caoineadh tumallt thenaic bean isteach agus bhí an-chos uirthi—cos uirthi bhí comh mór le trí chos

"Oh my oh" arsa'n bhean"goide'n fath bhfuil tú caoineadh?"

"Oh tá" ar sise "Bhí— d'fhag a bhárrioghan istuigh me annseo le seo a fhighedaracht agus lion-eudrach a dhéanú dó agus níl me ábalta".

"Well ma bheir tú cuireadh na bainse damhsa" ar sise "Dhéanfa me sin duid" ar sise

"Bheirfidh agus fáilte" ar sise.

D'imigh'n chailleach na coise mbire agus chuir isteach ins

A 616:28

4.

a tseól í agus thúsaigh fhigheadaracht; ní rabh se touch go rabh'n lion-eudrach ba deise thenaic tú 'riamh déanta aici. Nuair a bhí sin déanta, shuidhe sise agus d'imigh'n chailleach annsin agus shuidhe sise annsin bhí sí— nuair a thenaic a bhárrioghan

"Oh my oh" arsa'n bhárrioghan "Tá tú an-mhaith ag obair" D'imigh sí fhín 's a bhárrioghan amach annsin agus bhí suipear ocu agus iad — an bréugh pléisiurach ocu ó sin go dí am colata agus nuair a fuair siad i luighe annsin. Ar maidin lá'r na mhárach nuair a d'eirigh siad arais, thug a tsean-bhárrioghan isteach annsin go room eile agus bhí léinteacha le déanú do'n lion-eudrach ar maidin lá'r na mhárach. Thúsaigh sí sin — ní rabh sí ábalta bhit — ní rabh sí ábalta léinidh bith dhéanú ná dadaidh 's bhí sí 'g iarraidh bheith fittal agus thúsaigh sí caoinead sa deireadh. Nuair a bhí sí caoineadh tumallt thenaic bean isteach agus an-ghaothsan uirthi— gaothsan uirthi comh fada le chúig ghaothsan.

"My oh" arsa bean a ghaothsain mhoir "Goide bhfuil tú caoineadh fa dtaobh do"

"Oh tá" ar sise "Tá leinteacha le déanú ugum a d'fhag a bhárrioghan chugum lena ndéanú agus geobhainn mac a ríogh le pósú da mbínn ábalta a ndéanú— ní mé ábalta

A 616:29

5.

dadaidh dhéanú"

"Well dhéanfa mise na leinteacha duid" arsa'n — bhean a ghaothsain mhóir "Ma bheir tú cuireadh na bainse damh"

"Bheirfidh" ar sise.

D'imigh bean a ghaothsain mhóir agus rinn na léinteacha agus nuair a bhí na leinteacha déanta aici, d'imigh sí annsin agus thenaic a bhárrioghan annsin agus duirt nach bhacaidh'n leinidh déanta 'ríamh hair ní b'fhearr agus duirt nach mhéadh an bhean ag na mac a chóiche ach í.

H-imeadh agus pointaladh lá agus pósú í fhín agus mac a ríogh agus nuair a thúsaigh lucht na bainse chruinneadh thenaic bean isteach a cheudamhair a rabh an-láimh uirthi.

"An duine muinnteara duitse í sin" arsa mac a ríogh lena bhean ?

"Seadh cinnte" ar sise.

Niorbh fhada bhí sí sin istuigh go dtenaic bean isteach agus — agus an chos uirthi.

"An duine muinnteara duitse í sin" arsa mac a ríogh leihi?

"Seadh cinnte" ar sise

Ní rabh sí sin i bhfad istuigh go dtenaic bean isteach agus gaothsan mór uirthi.

"An duine muinnteara duitse í sin?" arsa — arsa mac a ríogh.

"Seadh cinnte" ar sise.

A 616:30

6.

Well bhí mac a ríogh — ní ~~z~~hiocfadh leis stad a chaoimhead ar na trí bhean — bhí siad na suidhe i dtaobh a toighe agus ins a deireadh fuaidh se 'un cainnte leófa.

"My oh" ar seisean le bean ocu — leis a bhean a rahb'n láimh mhór uirthi.

"Nach millteanach a láimh at' ort"

"Oh tá" ar sise "An fear abhí ugumsa" ar sise "Choinnigh se sniomh me rith — rith mo shaoghail agus d'at mo láimh agus níor thraoch sí o shoin"

"My oh" ar seisean leis a bhean eile "Nach mór a chos at' ortsa"

"Oh tá" ar sise "An fear abhí ugumsa" ar sise "Choinnigh se figheadaracht mé ar fad agus d'at mo chos agus níor thraoch sí o shoin".

"My oh" ar seisean

"Well goide thenaic ar do ghaothsan+sa" ar seisean leis a bhean eile ?

"Agad" ar sise "An fear abhí ugumsa" ar sise "Choinnigh se fuaigheal me oiche 's lá agus d'at mo shrón agus níor thraoch sí o shoin"

"Well mas é sin mar tá" ar seisean "Ní leigfidh mise do mo bhean a bhít a shniomh go bráth ná'n bhít — ná'n bhít

7.

a fhighedaracht ná'n bhit fhuaigheall a choiche" agus sin
mar d'fhag mise iad.

.....

A 616:31